

2017
NOBELIO
LITERATŪROS
PREMIJOS
LAUREATAS

KAZUO ISHIGURO

PLŪDURIUOJANČIO
PASAULIO
MENININKAS

baltos lankos

Kazuo Ishiguro

Plūduriojančio
pasaulio
menininkas

romanas

Iš anglų kalbos vertė Mėta Žukaitė

baltos lankos

Jeigu saulėtą dieną kopsite stačiu taku nuo medinio tiltuko, šiose vietose vis dar vadinamo Dvejonių tiltu, neteks toli eiti, kol tarp dviejų ginkmedžių viršūnių pamatysite mano namo stogą. Jeigu ir nestovėtų tokioje vaizdingoje vietoje ant kalvos, namas vis tiek išsiskirtų iš visų aplinkinių, taigi, galimas dalykas, lipdamas taku į kalnelį nejučia pagalvosite, kokiam gi turtuoliui jis priklauso.

Tačiau aš nesu ir niekada nebuvo turtingas žmogus. Impozantišką namo išvaizdą galbūt paaiškins tai, kad jį pastatė mano pirmtakas ir kad jis buvo ne kas kitas, o pats Akira Sugimura. Žinoma, jūs galbūt neseniai šiame mieste, tuomet Akiros Sugimuros pavardė gali būti jums ir nepažįstama. Tačiau tik paminėkit jį kam nors, kas čia gyveno prieš karą, ir sužinosite, kad kokius trisdešimt metų Sugimura neabejotinai buvo vienas iš labiausiai gerbiamų ir įtakingiausių miesto vyrų.

Jeigu jums tai pasakysiu ir jeigu, užkopęs į kalvos viršūnę, jūs sustosite pasižiūrėti į puikius kedro vartus, tvora apjuostą didžiulį sodo plotą, dailių čerpių stogą ir aukštai iškilusį kraigą, gali būti, kad nusistebėsite, kaip man pavyko įsigyti tokius namus, jeigu, kaip tvirtinu, esu tik vidutiniškai pasiturintis žmogus. Tatai tapo įmanoma per nepaprastai keistą – kai kas pasakytų, kvailą – procedūrą, Sugimurų šeimos pradėtą, kai namas buvo parduodamas.

Dabar tai jau kokių penkiolikos metų senumo istorija. Anuomet, kai mano padėtis, regis, su kiekviena diena gerėjo, žmona

pradėjo mane spausti surasti naują namą. Kaip visuomet apdairi, būtinumą mums turėti namą, atitinkantį mūsų visuomeninę padėtį, ji grindė anaip tol ne tuščiagarbiškais motyvais, bet mūsų vaikų galimybėmis sudaryti geras santuokas. Mane jos požiūris įtikino, bet kadangi Secuko, mūsų vyriausiajai, dar buvo tik keturiolika ar penkiolika metų, aš nepuoliau skubėti. Vis dėlto apie metus, kai tik išgirdavau apie parduodamą tinkamą namą, aš nepamiršdavau pasiklausinėti. Į tai, kad, praėjus metams po šeimininko mirties, bus parduodamas Akiros Sugimuros namas, pirmas mano dėmesį atkreipė vienas mano mokinys. Atrodė juokinga, kad aš įpirkčiau tokį namą, ir pamaniau, kad tokią mintį bus pakišusi kaip visuomet perdėta mokinių pagarba man. Tačiau aš vis tiek pasidomėjau ir sulaukiau netikėto atsakymo.

Vieną popietę mane aplankė dvi išdidžios žilagalvės damos, kaip paaiškėjo, Akiros Sugimuros dukterys. Kai išreiškiau nuostabą sulaukęs asmeninio šitokios iškilios šeimos dėmesio, vyresnioji iš seserų man šaltai paaiškino, kad jos užėjusios ne šiaip mandagumo parodyti. Per pastaruosius mėnesius dėl jų velionio tėvo namo buvę sulaukta visai nemažai užklausų, tačiau galiausiai šeima nutarusi atmesti visus, išskyrus keturis interesantus. Šiuos keturis interesantus šeimos nariai atidžiai atsirinkę, remdamiesi vien doru charakteriu ir pasiekimais.

– Mums nepaprastai svarbu, – toliau kalbėjo ji, – kad tėvo pastatydintas namas atitektų asmeniui, kuriam jis būtų pritaręs ir kurį būtų laikęs to vertu. Suprantama, aplinkybės verčia mus atsižvelgti į finansinę reikalo pusę, bet ji – tikrai ne svarbiausia. Todėl mes nustatėme kainą.

Čia jaunesnioji sesuo, iki tol beveik nepratarusi žodžio, įteikė man voką, ir jiedvi rūščiai stebėjo, kaip aš jį atplėšiau. Viduje buvo tik vienas popieriaus lapas, tuščias, tik su skaičiumi, elegantiškai įrašytu rašaliniu teptuku. Jau buvau benusistebintis maža kaina, tačiau priešais sėdinčiųjų veiduose perskaičiau, jog toliau

aptarinėti finansus bus laikoma pasidygėtinu dalyku. Vyresnioji sesuo paprasčiausiai pasakė:

– Nė vienam iš jūsų nebus naudinga stengtis pasiūlyti aukštesnę negu kiti kainą. Mes nesame suinteresuoti gauti daugiau negu nurodyta kaina. Nuo šiol ketiname atlikti prestižo aukcioną.

Jos atėjusios asmeniškai, paaiškino ji, oficialiai Sugimurų šeimos vardu paprašyti mano leidimo atlikti nuodugnesnį mano, kaip ir kitų trijų interesantų, biografijos ir rekomendacijų tyrimą. Taip būsią galima pasirinkti tinkamą kandidatą.

Tai buvo keista procedūra, tačiau ji man visai neatrodė nepriimtina; juk iš esmės panaši atliekama ir vykstant deryboms dėl santuokos. Tiesą sakant, jaučiausi pamalonintas, kad tokia sena ir konservatyvi šeima mane laiko vertu kandidatu. Kai daviau sutikimą atlikti tyrimą ir išreiškiau joms dėkingumą, į mane pirmąkart kreipėsi jaunesnioji sesuo:

– Mūsų tėvas buvo kultūringas žmogus, pone Ono. Jis labai gerbė dailininkus. Iš tiesų jam buvo pažįstama jūsų kūryba.

Per kelias dienas po to pokalbio aš savo ruožtu pasidomėjau ir sužinojau, kad jaunesniosios sesers žodžiai bylojo tiesą: Akira Sugimura iš tiesų buvęs šioks toks dailės entuziastas, ne kartą rėmęs parodas pinigais. Taip pat išgirdau tam tikrų įdomių gandų: nemaža Sugimurų šeimos dalis, regis, apskritai prieštaravusi, kad namas būtų parduodamas, ir prieita prie piktų ginčų. Galiausiai finansinės bėdos prispyrusios namą vis dėlto parduoti, ir tos keistos sandorio procedūros neva esančios kompromisas, pasiektas su tais, kurie nenorėjo, kad šeima paleistų namą iš rankų. Nepaneigsi, susitarimas dvelkė tam tikru savivaliavimu, tačiau aš pats buvau pasirengęs atjausti tokią žymią istoriją turinčią šeimą. Mano žmona, priešingai, tyrimą sutiko priešišškai.

– Kuo jie save laiko? – piktinosi ji. – Turėtume pareikšti, kad daugiau nenorim su jais turėti jokių reikalų.

– Bet kas gi čia bloga? – atrėmiau aš. – Mes neturim nieko, ką reikėtų nuo jų nuslėpti. Teisybė, aš kilęs iš nepasiturinčios šeimos, bet Sugimuros, be abejonės, tai jau žino, o vis dėlto laikomus vertais kandidatais. Tegu sau tiria, sužinos tik tai, kas mums išeis į naudą. – Ir pridūriau: – Kad ir kaip būtų, jie elgiasi tik panašiai, kaip elgtūsi, jeigu mes su jais derėtumės dėl santuokos. Teks mums prie tokių dalykų priprasti.

Be to, pati mintis apie „prestižo aukcioną“, kaip ją pavadino jaunesnioji iš seserų, turėjo ir nemažai žavesio. Gerai pagalvojus, keista, kodėl reikalai dažniau netvarkomi tokiu būdu. Juk nepalyginamai garbingesnis yra toks konkursas, kuriame apie tave liudija tavo moralinė laikysena ir laimėjimai, o ne piniginės istoris. Vis dar atsimenu gilų pasitenkinimą, kurį patyriau sužinojęs, kad Sugimuros – po nuodugniausių tyrinėjimų – verčiausiu įgyti jų taip branginamą namą pripažino mane. Ir, žinoma, patsai namas tikrai yra vertas tų kelių patirtų nepatogumų; nors jo išorė didinga ir imponantiška, viduje vyrauja švelni ir natūrali mediena, parinkta dėl gražios faktūros, ir mums visiems, jame gyvenusiems, jis puikiausiai padėdavo atsipalaiduoti ir atrasti ramybę.

Kad ir taip, o vis dėlto Sugimurų savivalė buvo justis visą sandorio sudarymo laiką, o kai kurie jų šeimos nariai nė nesistengė slėpti priešiško mūsų atžvilgiu, ir ne toks supratingas pirkėjas būtų galėjęs įsižeisti ir viską mesti. Net ir vėlesniais metais retkarčiais aš sutikdavau kurį nors tos šeimos narį, o šis, užuot persimetęs su manimi įprastomis mandagybėmis, sustojęs gatvėje įnikdavo kvosti apie namo būklę ir mano atliktus pakeitimus.

Šiais laikais apie Sugimuras beveik nepasitaiko išgirsti. Tiesa, netrukus po kapituliacijos sulaukiau svečiuose jaunesniosios iš dviejų seserų, kurios į mus kreipėsi dėl parduodamo namo. Karo metai pavertė ją sulysusia, paliegusia senute. Šeimai būdinga

maniera ji ne itin stengėsi užmaskuoti tai, kad jai labiau rūpėjo, kaip namas, o ne jo gyventojai atlaikė karą; ji tik probėgšmais išreiškė užuojautą išgirdusi apie mano žmoną ir apie Kendži, o tada iškart ėmėsi klausinėti, kokios žalos pridarė bombardavimas. Tai iš pradžių mane nuteikė priešišškai; bet paskui pastebėjau, kaip jos akys ima nevalingai klaidžioti po kambarį ir kaip ji, iš lėto ir oficialiu tonu dėstydamą mintis, protarpiais staiga nutyla, ir supratau ją užplūstant emocijas, vėl atsidūrus šiame name. Paskui, kai sumečiau, kad daugelis jos giminaičių, dalyvavusių parduo-
dant namą, dabar jau mirę, man jos pagailo, ir aš pasiūliau ap-
dyti jai namą.

Karas namo neaplenkė. Akira Sugimura buvo pristatęs prie namo rytinį sparną, sudarytą iš trijų kambarių, kuriuos su pagrindiniu pastatu jungė ilgas koridorius, einantis palei vieną sodo kraštą. Šis koridorius buvo tokio ilgio, kad, pasak kai kurių žmonių, Sugimura jį – drauge su visu rytiniu sparnu – pastatęs savo tėvams, kuriuos norėjęs laikyti atstu. Kad ir kaip ten būtų, tas koridorius buvo vienas iš patraukliausių namo ypatumų; popietėmis per visą jo ilgį gretimų medžių lapijos šešėliai krisdavo šviesos ir tamsos dryžiais, tad jausdavaisi taip, lyg eitum medžių šakų gaubiamą sodo alėją. Per bombardavimą labiausiai nukentėjo būtent ši namo dalis, ir kol žvalgėmės į ją iš sodo pusės, pastebėjau, kad panelei Sugimurai tvenkiasi ašaros. Tuo metu susierzinimas man jau buvo spėjęs praeiti, ir aš ją kaip įmanydamas patikinau, girdi, žala pirmai progai atsiradus būsianti pašalinta, ir namas vėl atrodysiąs toks, kokį pastatė jos tėvas.

Jai tai žadėdamas nenumaniau, kad ir toliau taip trūks statybinių medžiagų. Dar ilgai po kapituliacijos galėdavai laukti išties savaites, kol atveš tam tikros reikalingos medienos ar vinių. Jei ką tokiomis sąlygomis galėjau nuveikti, tai tvarkyti pagrindinį pastatą – kuris toli gražu neliko nepaliestas, – ir sodo

koridoriaus bei rytinio sparno remontas vyko lėtai. Padariau, ką galėjau, kad išvengčiau tolesnio irimo, bet mums dar toli gražu iki to meto, kai galėsime vėl atverti tą namų dalį. Kita vertus, dabar, kai čia likome tik mudu su Noriko, plėsti gyvenamąją erdvę lyg ir nebėra didesnės skubos.

Jeigu šiandien jus nusivesčiau į namo gilumą ir atstumčiau sunkiąją pertvarą, kad galėtumėte apžvelgti, kas liko iš Sugimuros sodo koridoriaus, jūs vis tiek susidarytumėt įspūdį, koks gražus jis kadaise buvo. Bet jūs, be abejo, pastebėtumėt ir voratinklius bei pelėsį, kurio man nepavyko sulaikyti, ir didžiulius plyšius lubose, nuo dangaus pridengtus vien brezentu. Pasitaikydavo, kad ryto metą aš atstumdavau tą pertvarą ir išvysdavau pro brezentą blausiais pluoštais smelkiantis saulės šviesą, kurioje tvyrojo dulkių debesys, tarytum lubos tik ką būtų įgriuvusios.

Be koridoriaus ir rytinio sparno, labiausiai nukentėjo veranda. Mano šeima, ypač dvi mano dukterys, visuomet mėgo leisti laiką tenai sėdėdamos, plepėdamos ir žvalgydamosi į sodą, tad kai Secuko – mano ištekėjusi duktė – pirmąkart po kapituliacijos atvažiavo mūsų aplankyti, nė kiek nenustebau matydamas, kaip ji nuliūdo dėl verandos būklės. Tuo metu jau buvau sutvarkęs didžiausią padarytą žalą, bet viename gale grindys vis dar buvo susibangavusios ir suskilinėjusios, toje vietoje, kur sprogimo banga išstūmė lentas iš vidaus. Buvo nukentėjęs ir verandos stogas, ir lietingomis dienomis mums vis dar tekdavo išrikiuoti ant grindų indus lietaus vandeniui, kuris varvėdavo pro plyšius.

Vis dėlto per šiuos pastaruosius metus spėjau neblogai pasistūmėti, ir kai prieš mėnesį Secuko vėl pas mus lankėsi, veranda buvo jau daugmaž visai suremontuota. Sesers viešnagės dienomis Noriko pasiėmė atostogų, ir kadangi laikėsi gražūs orai, abi mano dukterys kaip senais laikais ten praleisdavo nemažai laiko. Aš dažnai prie jų prisidėdavau, ir protarpiais viskas būdavo kaip

anuomet, kai saulėtą dieną sėdėdavome ten visa šeima ir laisvai, neskubriai, neretai ir tuščiai šnekučiuodavomės. Vienu metu aną mėnesį – tikriausiai pirmąjį rytą po Secuko atvykimo – mes sėdėjome verandoje po pusryčių, ir Noriko pasakė:

– Man palengvėjo, kad tu pagaliau atvažiavai, Secuko. Bent kiek pavaduosi mane ir pasirūpinsi tėveliu.

– Noriko, tikrai jau... – Vyresnėlė nesmagiai pasimuistė ant savo pagalvės.

– Dabar, kai tėvelis išėjo į pensiją, jam reikia daugiau priežiūros, – toliau šnekėjo Noriko, išdykėliškai šypsodamasi. – Reikia duoti jam užsiėmimo, kitaip jam nupuola ūpas.

– Na, jau tikrai... – Secuko nervingai šyptelėjo, paskui atsitusi nusigręžė į sodą. – Klevas, regis, visai atsigavo. Puikiai atrodo.

– Secuko tikriausiai nė nenumano, tėveli, koks jūs pasidaryt. Ji jus atsimena vien iš anų laikų, kai buvot tironas ir mus visus gainiodavot. Dabar jūs – kur kas švelnesnis, teisybė?

Aš nusijuokiau, rodydamas Secuko, kad visa tai – geraširdiški juokai, bet vyresnioji duktė ir toliau jautėsi nepatogiai. Noriko atsigręžė į seserį ir pridūrė:

– Bet juo iš tikrųjų reikia kur kas labiau rūpintis, nes ištisom dienom maklinėja po namus nusiminęs.

– Jinai tauškia niekus kaip visuomet, – įsiterpiau aš. – Jeigu aš ištisom dienom maklinėju nusiminęs, tai kaip visi šie remonto darbai pasidarė?

– Iš tiesų. – Secuko atsisuko į mane šypsodamasi. – Namas dabar atrodo nuostabiai. Tėvelis turėjo labai paplušėti.

– Visus sunkiuosius darbus nudirbti jis samdė vyrus, – pasakė Noriko. – Atrodo, tu manim netiki, Secuko. Tėvelis dabar visiškai kitoks. Jo visai nebėra ko bijoti. Jis kur kas švelnesnis ir labiau prijaukintas.

– Noriko, tikrai jau...

– Jis net kartais valgyt išverda. Nebūtum patikėjusi, tiesa? Bet pastaruoju metu tėvelis vis geriau šeiminkauja.

– Noriko, man atrodo, jau užtektinai apie tai pašnekejome, – tyliai ištarė Secuko.

– Ar ne teisybė, tėveli? Jūs darote labai didelę pažangą.

Aš vėl nusišypsėjau ir pavargęs palingavau galva. Kaip tik tuo metu, pamenu, Noriko nusigrėžė į sodą, užsimerkė prieš saulutę ir tarė:

– Ką gi, jis juk negali tikėtis, kad aš grįšiu ir ruošiu valgį, kai būsiu ištekėjusi. Turėsiu užtektinai reikalų ir be tėvelio priežiūros.

Noriko taip pasakius, vyresnioji sesuo – iki tol kukliai žvelgusi į šalį – metė į mane greitą klausiamą žvilgsnį. Jos akys iškart ir vėl nukrypo nuo manęs, nes atsakydama Noriko ji privalėjo jai nusišypsoti. Tačiau dabar Secuko ėmė elgtis taip, lyg būtų pasijutusi dar nesmagiau, net giliai sunerimusi, ir ji, regis, nudžiugo, kai pro mus per verandą tekinas pralėkė jos sūnelis ir suteikė jai dingstį pakeisti pokalbio temą.

– Ičiro, prašom nusiraminti! – šūktelėjo ji jam įkandin.

Žinoma, po modernaus savo tėvų buto Ičiro buvo sužavėtas daugybe erdvės mūsų namuose. Kad ir kaip būtų, regis, kitaip negu mums, sėdėti verandoje jam nepatiko ir labiau traukė kiek įkabinant lakstyti išilgai jos pirmyn ir atgal, kartais slystelint poliruotomis grindimis. Keletą kartų jis vos neapvertė mūsų arbatos padėklo, bet motina iki šiol veltui prašė jo atsisėsti. Ir šį kartą, kai Secuko paragino jį pasiimti pagalvę ir sėstis su mumis, berniukas liko paniuręs kiurksoti verandos pakrašty.

– Nagi, Ičiro, – šūktelėjau aš, – man jau pabodo visą laiką šnekėtis su moterimis. Eikš, prisėsk prie manęs, ir mudu pasikalbėsime apie vyriškus reikalus.

Tatai jį kaipmat patraukė. Ičiro pasidėjo pagalvę greta manęs, tada atsisėdo pačia oriausia poza, rankas įrėmęs į šonus, o pečius atlošęs atgal.

– Odži, – ryžtingai kreipėsi jis į mane, – aš noriu kai ko paklausti.

– Taip, Ičiro, apie ką?

– Noriu sužinoti apie pabaisą.

– Pabaisą?

– Ar ji – priešistorinė?

– Priešistorinė? Tu jau tokių žodžių žinai? Tikriausiai esi sumanus berniukas.

Čia Ičiro orumas, sakytum, subliūško. Pamiršęs apie pozą, vaikas pasivertė ant nugaros ir ėmė mataruoti ore kojomis.

– Ičiro! – susirūpinusi pakuždomis sudraudė Secuko. – Kaip čia dabar negražiai elgiesi prie senelio! Sėskis!

Ičiro į tai atliepdamas tik šlumštelėjo kojomis į grindis ir liko gulėti. Tada sukryžiavo rankas ant krūtinės ir užsimerkė.

– Odži, – tarė mieguistu balsu, – ar ta pabaisa priešistorinė?

– Kuri pabaisa, Ičiro?

– Dovanokit jam, – pasakė Secuko, nervingai šypsodamasi. – Kai vakar atvažiavom, prie geležinkelio stoties buvo filmo afiša. Jis neatstojo nuo taksisto su klausimais. Taip apmaudu, kad aš pati to plakato nemačiau.

– Odži! Ar ta pabaisa priešistorinė, ar ne? Aš noriu žinoti!

– Ičiro! – Mama perliejo jį pasibaisėjusiu žvilgsniu.

– Aš nesu tikras, Ičiro. Manychiau, mums teks pažiūrėti filmą, kad sužinotume.

– Tai kada mes žiūrėsime tą filmą?

– Hm. Verčiau aptark tai su mama. Niekad nežinai, mažiems vaikams jis gali būti per daug baisus.

Aš nenorėjau, kad ši pastaba skambėtų provokuojamai, bet ji mano anūką netikėtai paveikė. Jis atsirangęs vėl atsisėdo tiesiai, pikta pasižiūrėjo į mane ir užriko:

– Kaip tu drįsti! Ką nori pasakyti!

– Ičirol – nusiminusi sušuko Secuko. Bet Ičirol ir toliau varstė mane nirčiu žvilgsniu, ir mamai teko atsikelti nuo pagalvėlės ir priėti prie mūsų. – Ičirol – sukuždėjo ji berniukui, purtydama jo ranką. – Nespoksok šitaip į senelį.

Ičirol sureagavo vėl parvirsdamas ant nugaros ir sumataruodamas kojomis. Jo mama vėl man nervingai šyptelėjo.

– Koks neišauklėtas, – tarė ji. Paskui, regis, pristigusi žodžių, vėl nusišypsojo.

– Ičirol-san, – tarė Noriko stodamasi, – o gal eikš, padėk man sutvarkyti pusryčių stalą?

– Moterų darbas, – pasakė Ičirol, vis dar maskatuodamas ore kojomis.

– Tai Ičirol man nepadės? Na, čia tai bėda. Stalas toks sunkus, aš ne tokia stipri, kad viena jį pastatyčiau į vietą. Kažin, kas galėtų man padėti?

Čia Ičirol ūmai pašoko ir dideliais žingsniais nužirgliojo vidun, į mus nė nežvilgtelėjęs. Noriko nusijuokė ir nusekė jam įkandin.

Secuko nulydėjo juos žvilgsniu, tada paėmė arbatinuką ir įpylė man dar puodelį.

– Nė nenumaniau, kad reikalai taip pasistūmėjo, – tarė ji pusbalsiu. – Turiu galvoje derybas dėl Noriko santuokos.

– Reikalai anaip tol dar nepasistūmėjo. – Aš palingavau galvą. – Iš tiesų dėl nieko nesutarta. Mes dar tik pradėdame.

– Atleiskit man, bet iš to, ką Noriko ką tik kalbėjo, aš susidariau vaizdą, jog reikalai daugiau ar mažiau... – Ji nutilo, o paskui vėl atsiprašė: – Atleiskit.

Tačiau ištarė tokiu tonu, kad ore liko tvyroti klausimas.

– Ko gero, Noriko nebe pirmą kartą taip sušneka, – pasakiau. – Tiesą sakant, ji keistai elgiasi nuo pat šių derybų pradžios. Praeitą savaitę pas mus lankėsi ponas Mori – atsimeni jį?

– Žinoma. Jis gerai laikosi?

– Gana neblogai. Jis tiesiog ėjo pro šalį ir užsuko pareikšti pagarbos. Noriu pasakyti, kad Noriko prie jo pasuko kalbą apie derybas dėl santuokos. Nudavė, panašiai kaip dabar, neva viskas sutarta. Buvo galima skradžiai prasmegti. Ponas Mori net pasveikino mane išeidamas ir pasiteiravo, kuo jaunikis užsiima.

– Tai jau tikrai, – susimąščiusi tarė Secuko. – Turėjo būti nesmagu.

– Bet ponas Mori dėl to buvo niekuo dėtas. Juk ir pati ją dabar girdėjai. Ką prašalaitis galėjo pamanyti?

Duktė nieko neatsakė, ir mes valandėlę sėdėjom tylėdami. Kai sykį žvilgtelėjau į ją, Secuko žiūrėjo į sodą, abiem rankomis laikydama puodelį, lyg būtų apie jį pamiršusi. Tąsyk, kaip ir dar keletą kartų per jos apsilankymą praeitą mėnesį, – gal dėl to, kaip krito šviesa – aš atkreipiau dėmesį į jos išvaizdą. Mat neabejotinai Secuko su amžiumi gražėja. Kai ji buvo maža, mudu su žmona nerimaudavome, ar ji ne per mažai išvaizdi, kad gerai ištekėtų. Net vaikystėje Secuko buvo gana vyriškų bruožų, o paauglystėje jie tik dar paryškėjo, ir kai dukros susikivirčydavo, Noriko sugėbėdavo vyresnę sesę priveikti šaukdama: „Bernas! Bernas!“ Kas žino, kaip tokie dalykai veikia asmenybę? Tikrai ne atsitiktinai Noriko užaugo tokia užsispyrusi, o Secuko – drovi ir santūri. Bet, regis, dabar, artėdama prie trisdešimtmečio, Secuko ima įgauti naujo ir nepaneigiamo taurumo. Pamenu, jos mama tai išpranašavo: „Mūsų Secuko pražys vasarą“, – dažnai sakydavo ji. Maniau, kad žmona taip tik guodžiasi, tačiau praėjusį mėnesį keletą kartų man su nuostaba dingtelėjo, kokia ji buvo teisi.